

Henkilökuvassa **Asmo Jaaksi**

Betonilehden henkilögalleriassa on haastateltavana arkkitehti

Asmo Jaaksi (s. 1966 Joensuussa).

Asmo Jaaksi syntyi Joensuussa. "Karjalaista identiteettiä minulla ei ole, sillä olin vain kolmen kuukauden ikäinen, kun perheemme muutti Tampereelle. Siellä kävin koulut ja opiskelin arkkitehdiksi", hän kertoo.

Joensuuhun Asmo tutustui vasta 2000-luvun alussa. Paluusyy syntymäkotikuntaan oli mieluinen. Sinne toteutettiin nuoren arkkitehtitoimiston ensimmäinen kohde, Joensuun yliopiston uudisrakennus, jonka arkkitehtikilpailun toimisto oli voittanut. Asmo oli kohteen pääsuunnittelija, joten kaupunki tuli hyvinkin tutuksi.

Arkkitehtitoimisto JKMM Oy oli perustettu vuonna 1998. Kuten arkkitehtipiireissä niin usein, sen syntymisen pontimena oli arkkitehtikilpailun voitto. Toimisto perustettiin, kun neljän arkkitehdin työryhmä voitti Turun pääkirjaston suunnittelukilpailun. Rakentamisen käynnistyminen tosin oli sen verran pitkässä juoksussa, että kirjasto valmistui vasta vuonna 2007.

Ammatinvalinta osui oikeaan

Arkkitehtiopinnot ja arkkitehdin työ eivät olleet Asmolle ammattina ilmiselvä valinta: "Visuaaliset asiat kiinnostivat. Jossain vaiheessa haaveilin graafikon ammatista. Arkkitehdin työstä minulla ei ollut lukiolaisena mitään käsitystä. Ajattelin vain, että se voisi olla mukava ammatti."

"Tuli pyrittyä ja satuin pääsemään ekalla yrittämisellä Tampereen teknillisen korkeakoulun arkkitehtiosastolle", Asmo tiivistää uravalinnan. Vaikka ammatinvalinta oli pitkälle sattumaa, se osui oikeaan. "En ole milloinkaan ajatellut, että olisi pitänyt valita toisin. Ala on tuntunut ja tuntuu edelleen hyvin motivoivalta."

Asmo huomauttaa, että arkkitehti ammattina antaa mahdollisuuden hyvin monenlaiseen työhönsä. "Itselleni selkeytyi aikalailla opiskelun alusta lähtien, että haluan tehdä perinteistä rakennussuunnittelua."

Opiskelu ja työ limittyvät

Asmo aloitti opiskelut TTKK:ssa vuonna 1986 ja valmistui vuonna 1997. Perinteiseen tapaan sikäli,

että valmistumista venytti opiskelun ja työn limittyminen. Asmo oli arkkitehtitoimistoissa töissä jo ykkösvuosikurssin joululomasta lähtien. Elettii rakentamisen vilkkaampia vuosia ja töitä oli tarjolla.

Kysymykseen, näkykö ja jos näky, mil-laisena, se mistä arkkitehti on valmistunut: Tampereelta, Oulusta, Otaniemestä, Asmo vastaa hetken mietittyään, ettei näy.

"Toki jokaisessa koulussa on ollut erilaisia painotuksia eri ajanjaksoina. Omana opiskeluaikanaani Tampereella professori *Helmer Stenros* antoi mainion perehdytyksen arkkitehtuurin perusasioihin. Professori *Juhani Kataisen* johdolla luotiin kansainvälisiä yhteyksiä, osallistuttiin kilpailuihin, joissa tuli myös menestystä. Se oli innostavaa aikaa."

1980-luvun lopulla Asmo muutti Helsinkiin ja oli siitä lähtien täysipäiväisesti töissä. Pisin työskentelyjakso oli *Gullichsen-Kairamo-Vormalan* toimistossa. Se oli merkittävä ajanjakso, Asmon mukaan oma koulunsa: "Siellä oppi arkkitehtuuria, arkkitehdin työn tekemistä, hyvän yhteistyön merkitystä. Toimistossa tehtiin kiinnostavia, monipuolisia hankkeita, joihin opiskelijakin pääsi mukaan."

JKMM – Jaaksi, Kurkela, Miettinen, Mäki-Jyllilä

Arkkitehtitoimisto JKMM Oy:n neljästä perustajaosakkaasta kolme on kurssikavereita Tampereelta: Asmon lisäksi *Samuli Miettinen* ja *Juha Mäki-Jyllilä*. *Teemu Kurkela* on opiskellut Otaniemessä.

Kurssikaveruutta enemmän Asmo sanoo yhteisen toimiston perustamiseen vaikuttaneen yhteiset työhuonekuviot ja samanlaiset arkkitehtuurinäkemykset: "Tyypillistä tuolloin oli, että erilaisilla kokoonpanoilla muodostettiin työhuoneita, joissa tehtiin opintoja loppuun ja samalla arkkitehtuurikilpailuja yhdessä."

"Meille neljälle napsahti Turun pääkirjaston arkkitehtikilpailun voitto. Siis tyypillinen tarina: voitetaan kilpailu ja perustetaan toimisto voiton myötä. Kilpailuvoittonne jäl-

keen vuokrasimme heti tilat toimistolle. Pari vuotta olimme kuitenkin vielä palkollisina eri toimistoissa, koska kirjaston rakentaminen ei lähtenyt heti liikkeelle. Vuonna 1999 tuli voitto Joensuun yliopiston uudisrakennuksesta ja kun se käynnistyi, aloimme pyörittää toimistoa päätoimisesti.

Arkkitehtikilpailut pitävät kynän terävänä

Nyt Helsingin Kampissa toimivassa JKMM:ssä työskentelee yli 40 henkilöä. Arkkitehtikilpailut ovat Asmon mukaan edelleen tärkein tapa, jolla toimisto saa töitä. Toimiston nettisivujen mukaan kilpailuista on tullut jo 80 palkintosijaa, voittoja on yli 30.

"Ennen toimiston perustamista kilpailuja tehtiin nuoruuden innolla. Nyt ne ovat hyvä tapa pitää kynä terävänä, sillä kilpailuissa pärjätäkseen pitää aina hakea uusia raikkaita tapoja. Samalla kilpailut ovat itsensä kehittämistä", Asmo pohtii ja huomauttaa, että arkkitehtuurikilpailut, siis suunnittelun laadulla kilpaileminen, on paljon mieluisampi tapa hankkia töitä kuin kilpailu suunnittelun hinnalla.

Neljän osakkaan JKMM:ssä on alusta lähtien korostettu yhdessä tekemisen perinnettä. Periaate on toiminut hyvin myös ulospäin, yksittäisten henkilöiden sijasta työt näyttäytyvät toimiston tekeminä.

"Seisomme kaikki yhdessä suunnitelmienne ja projektienne takana. Käytännössä kaikki eivät tietysti voi osallistua kaikkiin hankkeisiin, vaan päävetovastuu jakaantuu. Ehkä eri töistämme voi löytää myös vaihtelevia persoonallisia kädenjälkiä."

"Strategiamme tehdä yhteisiä töitä koskee meidän neljän osakkaan lisäksi koko henkilökuntaa. Meillä on täällä todella lahjakkaita, taitavia tekijöitä, kaikkien panos on tärkeä. Krediitit ja feedbackit koskevat JKMM:ää, eivät yksittäisiä henkilöitä", Asmo korostaa.

Toimistolla monta tukijalkaa

Asmo linjaa monipuolisuuden toimiston tärkeäksi tavoitteeksi: "Suunnittelualueissa

maankäytöstä sisustussuunnitteluun, rakennussuunnittelussa uudis- ja korjausrakentamiseen. Jokainen suunnittelu tehtävä aloitetaan ainutkertaisena. Ei ole toimiston tapaa tehdä, vaan ratkaisut ja tapa tehdä tulevat aina hankkeen omista lähtökohdista.”

Toimiston meneillään olevia isoja hankkeita ovat toteutusvaiheessa oleva OP-Pohjolan päätoimipaikka Helsingissä ja suunnitteluvaiheessa oleva Keski-Suomen keskussairaala Jyväskylässä.

”Asuintalo Helsingin Toukorannassa, Kalasataman korttelikoulu, tornitalo Jyväskylän asuntomessualueella. Lisäksi tehdään paljon maankäyttöön liittyviä suunnitelmia. Sisustussuunnittelu on kasvanut isoksi alueeksi, toimistossa työskentelee seitsemän sisustusarkkitehtia. Omien kohteiden sisustussuunnittelun lisäksi teemme paljon myös itsenäisiä sisustussuunnittelutehtäviä”, Asmo listaa tämänhetkisiä töitä.

Kirnu teki tunnetuksi myös muualla

Entä ulkomaat? JKMM:n suunnittelema Suomen paviljonki ”Kirnu” Shanghain maailmannäyttelyssä vuonna 2010 herätti runsaasti huomiota ja sai myös tunnustusta.

Latviassa on meneillään kaksi hanketta, jotka etenevät osittain yhteistyöhankkeina. Riikaan rakennettavan yliopistollisen keskussairaalan rakentamisessa on ollut monenlaisia vaiheita. Nyt JKMM vastaa sen arkkitehtonisesta hahmosta, suunnittelun suurin volyyymi on paikallisella toimistolla. Käynnistymässä on myös asuintalokohde, joka sekkin on kokenut monenlaisia vaiheita.

Asmo kertoo, että Kirnun jälkeen JKMM:llä oli Kiinan suuntaan joitakin hankkeita, joissa tehtiin alkuvaiheen luonnossuunnittelua. Ne eivät kuitenkaan ole edenneet toteutukseen asti.

”Kiinan markkinoille pääseminen vaatii erittäin kovaa omistautumista ja riskinottoa. Meillä ei ole ollut ehkä riittävää nälkää siihen. Osasy on varmaankin se, että töitä on riittänyt kotimaassakin.”

1 Vene on Asmo Jaaksille se paras paikka. ”Rakennusmateriaali valitaan käyttötarkoituksen mukaan, veneet kuitenkin mieluiten puuta”, hän toteaa.

Asmo toteaa, että kansainväliset kilpailut toki kiehtovat ja JKMM on niitä jonkin verran tehnytkin. ”Aika näyttää, tuleeko sitä kautta töitä.”

Voitto ei vielä tarkoita toteutumista

Entä ne kilpailuvoitot, jotka jäävät toteutumatta, paperitiikereiksi? ”Siihen on tottunut jo ajat sitten. Hanke voi tyssätä missä vaiheessa vain. Tietysti suurimman tyydytyksen työstään saa vasta sitten, kun rakennus tai ympäristö toteutuu. Mutta sekkin pitää hyväksyä, että yhtä toteutunutta hanketta kohden on aika paljon vieheitä, jotka eivät nappaa. Meilläkin on monia voittoja, jotka eivät ole toteutuneet”, Asmo toteaa.

”On tietysti hankkeita, joiden hiipuminen jää harmittamaan”, hän myöntää, mutta toteaa, että esimerkiksi toimittajan esiin nostama JKMM:n Armi-talon kilpailuvoitto ei ole ollut aikoihin

edes mielessä. ”Kun mylly pyörii, uudet hommat vie huomion.”

Materiaali ei saa olla pakkopaita

JKMM on saanut useita ”materiaaliperusteisia” tunnustuksia: Vuoden Betonirakenteena on palkittu niin Turun kuin Seinäjoen kirjastot, Vuoden Teräsrakenne -tunnustuksen toimisto sai Hämeenlinnan Verkatehtaan suunnittelusta. Puu on pääosassa esimerkiksi Viikin kirkossa ja SYKEN synergiatalossa.

”Materiaalivalinta ei saa olla pakkopaita hankkeelle”, Asmo linjaa. Kohteen materiaalin valinta ei ole hänen mukaansa syy vaan seuraus laaja-alaisesta arkkitehtuurissa ja ennakkoluu-lottomasta muodonannosta.

Betoni on hänen mukaansa jo käytännön syistä usein tavallisin ja paras runkomateriaali. ”Betonirunkoja on totuttu tekemään ja niitä osataan tehdä.”

”Osassa rakennuksia betoni profiloituu myös tärkeäksi arkkitehtuurin elementiksi”, Asmo toteaa. ”Monissa JKMM:n kohteissa betoni on ollut luonteva materiaali toteuttaa meidän tilallisia ja muodon ajatuksia.”

Turun ja Seinäjoen kirjastot paikallavalutaloja

Sekä Turun että Seinäjoen kirjastot ovat kokonaisvaltaisesti paikallavalutaloja. ”Nykypäivänä se on poikkeuksellista rakentamista. Molemmissa kohteissa päästiin tekemään arkkitehtuuria niin kuin vanhoina hyvinä aikoina”, Asmo luonnehtii.

Hän kertoo, että molemmat kirjastohankkeet osoittivat, että myös paikallatekemisen osaamista on olemassa. ”On tärkeää tiedostaa materiaalin ja toteutuksen vahvuudet ja riskit. Esimerkiksi Seinäjoen kirjastossa haimme Ando-betonipinnan sijasta robustia, luonnollista betonipintaa, jossa onnistuttiin hyvin.”

Erikoiskohteessa rakennesuunnittelija on Asmon mukaan arkkitehdin tärkein keskustelukumppani. ”Jos lähdetään hakemaan tilallisesta poikkeavia ratkaisuja, myös rakennesuunnittelijalla pitää olla sama kipinä ja tekemisen halu. Turun ja Seinäjoen kirjastot ovat tässäkin suhteessa hyviä esimerkkejä, keskustelu ja yhteispeli toimivat molemmissa hyvin.”

Ainutkertaisten hankkeiden rinnalla suunnittelupöydillä on aina moninkertainen määrä ”tavallisia” hankkeita, joiden aikataulu ja kustannusraami ovat tiukemmat. ”Niissä korostuu kyky miettiä olemassa olevien resurssien käyttö niin, että lopputulos on mahdollisimman hyvä”, Asmo korostaa.

”Pyörää ei tarvitse joka kerta keksiä uudelleen”, hän vertaa. Esimerkiksi betonista voidaan tehdä tavanomaisempienkin rakenteiden kautta hyvää arkkitehtuuria. Parhaassa tapauksessa kustannustehokkaiden ratkaisujen käyttäminen hankkeessa edesauttaa ja antaa tilaa myös arkkitehtonisille ratkaisuille, jotka jättävät rakennuksesta muistijäljen kävijälle.

Vastuullisesti, mutta tilaa myös maalaisjärjen käytölle

Energia-asiat ja ympäristöystävällisyys kokonaisuudessaan ovat myös arkkitehtisuunnittelun tätä päivää. Se tarkoittaa Asmon mukaan vastuullisuutta, jonka pitäisi näkyä kaikessa, niin suunnittelussa kuin toteutuksessa.

Toisaalta: ”Joskus hampaita kiristää, kun määräyksiä ei voi soveltaa tapauskohtaisesti. Maalaisjärjen käyttö ei ole sallittua, vaan visuaalisesti merkittävää, mutta energiankulutuksen kannalta pientä arkkitehtonista yksityiskohtaa, koskevat samat tiukat määräykset kuin kuutiomäärältään monikertaista teollisuushallia.”

Rakennesuunnittelijan rinnalla myös talotekniikan suunnittelijat ovat nykyään arkkiteh-

din tärkeitä yhteistyökumppaneita. ”Meidän missiomme on saada talotekniikka integroitua arkkitehtuuriin niin, että se häviää näkyvistä. Haastavien geometrinen muotojen tekeminen on vaikeata, mutta yhtä vaikeata on tehdä sellaista, joka ei näy. Se on todellista ojankaivuuta”, Asmo naurahtaa.

Monissa rakennuksissa sisäkattopinnat on uhrattu talotekniikan ripustusalustaksi. Katto on menettänyt perinteisen roolinsa yhtenä tilapintana. Seinäjoen kirjaston betonikatossa ”ojankaivu” toi hienon tuloksen. Siinä ei ole yhtään läpiviientä. Katossa on näkyvillä vain valaisimet, kaikki muu talotekniikka on kätkeyty muualle. ”Työlästä, mutta mahdollista, jos tekemiseen annetaan resurssit”, Asmo huomauttaa.

Rakennustuotteet: hyvän rinnalla pitää olla myös huippuja

Arkkitehdin terveiset rakennustuoteteollisuudelle? ”Laatuun satsaaminen, se kasvattaa pitkässä juoksussa pääomaa”, Asmo vastaa ja avaa ajatusta: ”Tuotteen virheettömyys, kohtuukustannuksissa ja aikataulussa pysyminen ja hyvä toimitusvarmuus ovat tärkeitä. Mutta hyvään suoritukseen tyytyminen ei riitä. Pitäisi aina tavoitella myös sitä korkeinta laatutasoa, kirkkainta kärkeä. Sitä voi olla esimerkiksi joku osaluotekehittelyssä: tuote, joka oikeasti erottuu omassa kategoriassaan maailman parhaana.

Virheettömyyden lisäksi Asmo odottaa rakennustuotteilta huippuja. ”Ei tietysti kaikessa, mutta valitettavasti ne huiput tuntuvat liian usein puuttuvan kokonaan. Maailmassa

2 Asmo Jaaksi Seinäjoen kirjaston työmaalla, lasten osaston betonirakenteisten kattoikkunoiden tuomassa valaistuksessa. Turun- ja Seinäjoen pääkirjastoissa, jotka ovat tärkeimmät toteutuneet työt, betonilla on merkittävä rooli, kertoo Asmo.

tuotetaan tavaraa koko ajan enemmän ja halvemmalla. Suomen kilpailuetu olisi tuottaa sitä parempaa. Myös perustaso profiloituu parempana, jos sieltä joukosta löytyy myös se huippu”, Asmo kannustaa.

Työ ei ole elämää suurempaa

Arkkitehti on rakennetun ympäristön asiantuntijana sikäli etuoikeutettu, että hänen mielenkiintonsa kohde, ympäristö, on läsnä kaikkialla.

”Oopperastakin nauttii todennäköisesti enemmän, kun on siihen perehtynyt – niin myös kaupunkiympäristöistä, kun on niihin perehtynyt. Toisaalta arkkitehdin toleranssi on ehkä pienempi kestäämään ympäristön epäkohdita. Jos jokin tökkii, yritän kommentoinnissani olla rasittamatta liikaa lähimmäisiäni”, Asmo naurahtaa.

Arkkitehtuuri on siis Asmon elämässä läsnä 24 tuntia vuorokaudessa. Myös vaimo on arkkitehti. ”Ei sentään samassa työpaikassa”, Asmo kertoo tietoisien valinnan.

Varsinaisen työnteon pitää sopivasti kurissa lapsiperheen arki, perheessä on eskarilainen ja alakoululainen. Perhe asettaa Asmon mukaan asiat myös oikeisiin mittasuhteisiin. ”Työstä ei tule elämää suurempaa.”

Perinteiseen mitä harrastat -kysymykseen Asmo vastaa, että ”tässä iässä täytyy jo pitää kunnostaan huolta”. Varsinkin juokseminen on mieluista. Kesällä hän viihtyy saaristomaisemissa veneillä.

Sirkka Saarinen